

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

pe 1 an fl. 10; pe 1/2

an fl. 5; pe 1/4 de an

fl. 2-50; pe 1 lună fl. 1

N-rii de Duminică pe

an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:

pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE

Se 2 gr. pe săptămână: prima de 7

cari; a doua oară de 6; a

3-tia oară de 5; și timbru

de 50 ct. de fiecare parte

câtă.

Atât abonamentele cât și

inserțiunile sunt a se plăti

în avans.

Scrisori nefrancate nu se

primesc.

TRIBUNA POPORULUI

De la trecut la viitor.

Părintele Ioan Mețianu, s'a înălțat din sfera practică a vieții sale de protopop la o sferă superioară, ideală. Aici, la înălțimea ideală nu s'a putut însă menține în aceeași simpatie și glorie de care era înconjurat înainte în cercul său mai restrâns. Cei 24 ani ai păstoririi sale arhieresti l'au adus nu odată în conflict cu o mare parte din credincioșii sei. Și azi nu este om în diecesa Aradului care să nu condamne sistemul ocăruierei sale bisericesti.

Conflictul dintre episcop și diecesani nu se poate ascunde ori îngropa prin tămierei oficioase ori acte de urbanitate. Nici nu e de lipsă. A fost. Bine că nu mai e. Acum e timpul a spăla ranele și a netezi calea păcii și dragostei creștinești în biserică. Din răul ce ni-l'a lăsat aici I. P. S. Sa vom ținea numai înveștatura ear' încât pentru persoana I. P. S. Sale în noua treaptă, care îi deschide un nou câmp de lucrare, îi vom da onorurile cari i-se cuvin.

De ce nu ne-am înțeles?

Ne-a despărțit diferența concepțiunii de viață. Noi, crescuți în spiritul marilor dascăli ai școlii aradane, Tichindeal, și șirul lung al idealistilor de pe catedra preparandială și teologică din Arad, și în sus cu tradiția eroismului lui Moisa Nicoară, carele cu sângele voluntarilor sei aradani vărsat pe piscurile de la Iena a eluat delă Domnitorul recunoscător înființarea primei preparandii românești în Arad, ori și mai în sus până la tradițiile marelui arhierou de pe vremurile de restrîse Sava Brancovici, eram oarecum fermecați de spiritul ideal al bisericii și de interesele ei cele mari și sfinte.

Nimenea nu și-a căutat de prieteni ori rudeni, căci doară ar fi găsit și aici vre-un protopop veduv. Devisa era român verde imun de influințe străine, ca să aibă perfectă mână liberă în acțiunile sale arhieresti.

De atare li-s'a oferit simpatica figură a protopopului din Zernești, care în calitatea sa de comisar congressional, a avut ocaziunea a-și desvelli aptitudinile tactice, pe cari le-a încoronat prin găzduirea luclică a germanilor din Arad, în reședința protopopească din Zernești. Așa veni ră acasă aradanii fermecați de minunatul protopop din Zernești.

I. P. S. Sa a adus cu sine în această lume ideală spiritul seu practic. Nu realismul științific, contemplat de dl Mocsonyi în epistola sa inaugurală, ci pe cel speculativ. Și aici zace pricina conflictului care a izbucnit în diecesă. De am fi avut norocirea și noi și I. P. S. Sa să se asimileze cu diecesanii sei, așa, că practicisul I. P. S. Sale să se idealizeze, ear' idealismul nostru să se realizeze, astăzi I. P. S. Sa ar fi cel mai sărbătorit om și diecesa Aradu-

lui cea mai fericită. S'a încungiurat însă cu neamuri și oameni cari nu ne cunoșteau, cu curtisani lacomi și răutăcioși cari l'au întăritat contra celor mai buni fii sufletesti ai sei și s'a început șirul jertfelor: *notant et designant unumquem que nostrum*.

Pentru decor nu intrăm în amănunte.

Și ne împăcat s'a dus dela noi. În loc de iertare și binecuvântare, că Isus Christos zice *să dai cu pâine în cel ce dă în tine cu piatră*, și să-ți iubești și pe inimicii tui, I. P. S. Sa ca un Iupiter tonans asvêre de pe amvon afurisenia asupra acelor cari l'au criticat în loc de a-i ridica monument. Curios e că optația monumentului din cuvântul de despărțire se publică în ziare. Lăsăm pe canoniștii de curte să concordeze spiritul urei și răsunării din cuvântul de despărțire cu spiritul dragostei creștinești, că doar de aceea sunt canoniști de curte: să direagă greșelile stăpânilor lor.

Duhul urei și răsunării până în neam de neam contra tot ce este arădănesc, îl găsim fioros intrupat în moștenitorii prin cari voeste să perpetueze sistemul seu în diecesa Aradului. Așa bunăoară: un „fidel diecesan“ înțelege fidelitatea sigur nu că tră diecesă, care diecesă pentru densul sigur că încă nu e altceva decât arădă de exploatat, însă cum și bate joc de ce e arădănesc. Bine înțeles tot ce e bisericesc, aceea nu e creațiunea Aradanilor, ci a I. P. S. Sale, și a apendicelor sale, și prin urmare densii au exclusiv drept ilimitat asupra lor, arădanii — înțeleg întotdeauna diecesanii de pe întreg teritoriul, adevă Aradul, Banatul, Biharia — sunt numai tolerați ici coala în slujbi *usque ad beneplacitum*.

„Chiar și malcontentii de la „Trib. Pop.“ scrie „fidelul“, quasi reprezentanți ai nefericitei asociațiuni Aradane în frunte cu dl Mangra *et tutti fruttii*, au aflat de consult fără multă genă a se presenta și a felicita pe episcopul cel de ei atât de huiduit, ai Aradului, a-i mulțumi pentru înțeleapta conducere și a-i pofti din suflet (?) mulți, mulți ani și fericiți. Ipocrisia este o însușire bine primită la noi de mulți oameni, cari de pe buze propovăduesc adevărul. Și pe baza acestei maxime stând, astfel a privit veritabila societate aradană manifestațiunea *anarchiștilor* cătră nou alesul nostru metropolit“.

Asociațiunea aradană s'a recules și ajuns la capitale din cari deja distribue frumoase stipendii și are o misiune eminentă culturală aici la *margini*. De când s'a recules mereu ni se spune că n'are înțeles Asociațiunea din Arad, ci să se predee capitalele Asociațiunii din Sibiu. De aceea acum și în public se tractează per „nefericita“. Această „nefericita“ dară, își are după statute de president natural al adunărilor generale pe episcopul locului, și direcțiunea a ținut de act de urbanitate să-și iee rămas bun de la fostul president. Așa a ajuns „Mangra *et tutti fruttii*“ a se presenta la despărțire. Ear' pentru „fidelul“ I. P. S. Sa quasi reprezentanți ai Assoc. aradane și tutti fruttii sunt:

domnii Dr. N. Oncu, P. Truția, Dr. G. Vuia, S. Raicu, R. Ciorogariu, P. Rosvan, I. Herbai, G. Purcariu, T. Vățianu, cari sub conducerea nu a părintelui Mangra ci a directorului Truția s'au prezentat la Înaltpreasfinția Sa. Eată noi tutti fruttii și anarchiști, ear' bagseamă domnii Ceonțea, D. Proca, I. Lengher, Georgia, Popescu fiu și tată, „veritabila“ societate aradană și element de ordine!

Interesele cele mari ale bisericii ne cer o abnegațiune eroică, ca să nu ne arătăm ranele căpătate în decurs de 24 ani, și să nu relevăm aberațiunile teologice (antichristianismul) din cuvântarea Înaltpreasfinției Sale. Altfel toți diecesanii le cunosc. Cuvintelele de despărțire ale Înaltpreasfinției Sale și veninul „fidelilor“ Înaltpreasfinției Sale, ne justifică înaintea oamenilor de bine lupta de apărare contra perpetuării unui sistem de exploatare și violență publică.

Dl Mocsonyi a determinat spiritul bisericii față de pseudo-realism, a spus aceasta pentru ce noi spunând 24 ani am fost bătuti căci contra ce am luptat noi? Contra ridicării slăbiciunilor de caracter la rangul virtuților, și degradarea virtuților la nivelul unor articoli de comerț; și mereu ziceam că astfel de apariții constituiesc nelidoioasele criterii ale decadentei morale.

Fals este, ziceam și noi în ne-numerate variații de expuneri, realismul acela care în ordinea fizică a lucrurilor nu cunoaște alte potențe reale, de cât: împins și presiune, ear' în ordinea morală a vieții, nu alte de cât principiul celui mai tare, și al egoismului.

Istoria ne învață tocmai contrarul: în viața popoarelor potențele ideale sunt cele mai eficace potențe reale, virtuțile cetățenilor, libertatea, dreptatea, morala în viața publică, aceste potențe ideale sunt acele potențe reale, cari întemeiază și garantează prosperarea, gloria și înflorirea statelor și a popoarelor, ear' demoralizarea distruge organismul lor, și duce spre prăpastie state și popoare. Adevăratul realism nu este altceva de cât: adevăratul idealism.

Aceasta e curat icoana suferințelor noastre.

De ar fi insistat dl Mocsonyi pe lângă Înaltpreasfinția Sa I. Mețianu câtă vreme era în Arad, să practice Înaltpreasfinția Sa acele principii, binemerita de recunoștința tuturor: măchnirea noastră însă era că dl Mocsonyi cunoștea sistemul regimului din aula episcopoească, pentru că la un act de mare însemnătate, dl Rotariu l'a luat și ca martor, și totuși l'a susținut. Mulțumim însă și de atâta că i-a spus buchile pentru viitor, că doar acum ajungându-și culmea aspirațiilor, se va determina pentru potența ideală a vieții. Că de la aceea înălțime cu o trăsătură de condeiu poate face toate bune, și noi suntem destul de cu inimă să uităm nefericirile trecutului pentru fericirea viitorului.

Un vifor lung, lung, de un pătrar de secol de lung, a trecut peste noi. Legea naturei aduce după vifor senin. Legea naturei strigă în noi după

senin, după pace și bunăvoință între oameni, după restabilirea echilibrului social în biserică, ca tot fiul luminei să simță căldura sinului maicei biserici.

Domnia virtuților să se restabilească; aceea domnie, care ne-a dat pe Sava Brancovici, Moise Nicoară, Dimitrie Tichindeal ș. a. și pe poporul care la un simplu circular al noului episcop Ioan Mețianu, în trei luni de zile a vărsat 50.000 fl. în cassa diecesană pentru ridicarea seminarului și a dat la atâtea fonduri la câte și cât li s'a cerut, căci vorba dlui Mocsonyi: adevăratul realism nu este altceva decât adevăratul idealism; ear' Isus Christos zice: *casa tatălui meu este casă de rugăciuni*.

Eată punctul nostru de plecare la noua alegere episcopoească.

Un adevărat diecesan.

Presa maghiară despre discuția din Camera României. Sub titlul „Prostie umflată“, „Egyelirtés“ (de la 31 Martie n.) scrie un lung prim articol, în care se ocupă cu discuția ce a provocat opoziția din Camera Română în jurul broșurei anonime.

Se miră că s'au găsit bărbați politici cari să dea atenție unui pamflet de asemenea natură și scrie textual:

„In Ungaria nu este bărbat politic serios, care — citind broșura asta — să-i fi dat fie măcar cea mai mică însemnătate... Pur și simplu a considerat-o între numeroasele pamflete cari pe vremea crizei apăreau ca ciupercele. Noi nici n'am înregistrat-o. Pentru-că era plină cu exagerări proaste. Numai naivii puteau să creadă minciunile gogonețe cu cari autorul anonim venea, cam târziu, să-l apere pe baronul Bánffy. Că ce absurdități mișună în broșură, se caracterizează îndestul prin afirmarea, că e meritul lui Bánffy căderea conservatorilor și venirea la putere în România a guvernului Sturdza“.

Ear' după-ce rîde de Polónyi că a adus astfel de fleacuri în discuția Dietei și-l zeflemisește și pe Szell, că a răspuns încă lui Polónyi, scrie:

„Dacă Szell a cetit broșura, fără multă înțelepciune putea să constate îndată că are a face cu un pamflet vulgar; că datele aduse întrinsa sunt combinațiuni siluite, în cea mai mare parte de natura celor ce au apărut deja în ziarele conservatoare din București intru a discreditat pe Sturdza.“

„FREMDEBLATT“ ȘI ROMÂNIA.

În numărul seu de la 30 Martie n. „Fremdenblatt“, organul ministerului nostru de externe, scrie următorul articol:

„Spriginindu-se pe amănuntele unui voluntar al publicității, care în ultimul stadiu al luptei de viață a crezut că face bun serviciu lui Bánffy și își folosește și sieși înfățișând pe Bánffy ca pe creatorul politicii de naționalități, — unii îl acuză pe Sturdza că a sacrificat demnitatea și interesele României. Discuția a dat prilej pentru o strălucită manifestare de încredere în Sturdza, care a indigetat asupra lipsei de importanță

a broșurei, precum și asupra lipsei de autenticitate a datelor. lucrul mărturisit și de Széll. Deoarece însă presa opozițională din România continuă a exploata încă broșura pentru a agita în contra guvernului și a bunelor relațiuni cu monarhia noastră, poate că nu va fi lucru fără de folos a constata, pe temeiul actului de „stat”, că autorului anonim câtă importanță îi se poate acorda. Găsim adevărat în broșură date și afirmări din care la prima privire un om cu puțină înțelegță cihar trebuie să recunoască numai de cât că în ale politicii externe autorul este între cei neînșiși.

După ce numitul ziar, desminte afirmarea că diferendul ivit între Kálnoky și Bánffy, care a determinat retragerea celui dintău, nu a fost din cauza politicii bisericesti ci s'a născut în urma divergențelor de păreri în chestia națională, cum afirmă broșura, continuă:

„Nu credem, ca bărbați politici serioși întemeiându-se pe asemenea palavre să clădească combinațiuni cu scop de a ajunge la căderea guvernului ori la schimbarea politicii externe, bine motivată și recunoscută ca înțeleaptă de opinia publică atât a României, cât și a Austro-Ungariei. Suntem convingși, că nici agitația opoziției parlamentare, nici frământările de stradă provocate de ziare nu vor fi în stare să clatine încrederea în politica ce Sturdza face sub conducerea înțeleptului și plin de experiență Domnitor al său. Se vorbește de obstrucțiune, la care s'ar fi hotărit toate nuanțele opoziționale. Dacă poporul înflorit și simpatic al României ar simți necesitatea ca dintre toate atribuțiunile parlamentare să-și încetățenească pe acesta, cel mai modern, abea ar fi teren, unde experimentarea a-aceasta să-i strice mai mult ca tocmai pe terenul politicii externe.

Pamfletul anonimului.

Pamfletul anonim apărut mai zilele trecute întru gloriificarea politicii de naționalități alui Bánffy a dat prilej nu numai la tergiversări din partea acelor politicieni ai noștri, cari de vreme îndelungată își justifică neputința cu pretense „tradări” săvârșite de băbații de stat ai României, — ci Dumineca trecută chestia s'a discutat la o întrunire publică în București ea. Mercuri s'a discutat chiar în Parlamentul României.

Liberi sunt frații noștri de dincolo să atace guvernul cum le place și în luptele lor politice n'averă să ne amestecăm. Tot așa, liberi sunt politicienii noștri d'aici să aibă unii simpatii pentru d. Ionel Grădișteanu, alții pentru Fleva, Delavrancea și Scorțescu ori pentru membrii actualului guvern.

Când se intenționează însă din o parte a presei noastre acreditarea absurdității că Bánffy a fost atât de tare, în cât a determinat schimbări politice atât în Austria, cât și în România, și atât de cu minte, că și-a putut bate joc și de Monarhia noastră și de cel ai României, și mai ales când unii cu atâtă zel afirmă că partidul liberal a fost adus de regele Carol la putere numai după ce, în urma intervenției lui Bánffy, întâiul sfetnic al tronului României, d. Sturdza a făcut promisiunea că va nimici chestia națională, suntem siliți a lua cuvântul.

Lucrul acesta îl pot crede cei ce se adună Duminecă la Dacia, să asculte pe d. Fleva. Ar fi însă o adevărată nenorocire când la noi s'ar găsi oameni serioși cari să creadă asemenea aberațiune.

„Gazeta Transilvaniei”, se știe, n'a fost nici odată amic guvernelor presidate de d. D. Sturdza.

Totuși ajungând la acea parte a pamfletului anonim, unde se tractează chestia ce ne preocupă, se simte datoare a scrie:

„Una dintre nebuniile cu cari ne înălțăm în broșură, este și aceea care ne spune că meritul lui Bánffy este că Sturdza a ajuns ministru președinte prin căderea fostului guvern român.

„Tribuna” însă de vreme îndelungată susține acest lucru, și-l susține și după ce d. Aurel C. Popovici prin „Liga Română” a declarat că e o prostie a mai preținde că

entre bărbații de stat ai României ar fi „trădători”.

Chiar în ultimii sei numeri sunt frase ca acestea:

„Cine ar putea comenta această serie de nenorocire? Cine ar putea explica rostul neînțeleș de mintea și inima noastră, al acestor diplomaticești fapțiuni, ca să-l înțelegem și noi, fără a ne revoltă în fundul inimii, fără a ne tortura în spasmele durerii și desperării?”

„Noi nu putem. Ne repugnă, ne întrece forța sufletească, covârșită poate de îngrămădirea prea mare a impresiunilor momentului.

Reproduce apoi întreg pamfletul, luând drept bani buni tot ce se scrie, și îndeosebi partea despre venirea la putere a d. lui Sturdza. Tot la loc de frunte reproduce, după „Constituționalul”, ziarul „cel mai moderat al opoziției”, darea de seamă despre „campania naționalistă” pornită din incidentul celor scrise în pamfletul anonim.

Ca lumea nepreocupată și mai ales oamenii serioși să nu fie împinși a judeca în această chestie după vuetul ce se face, ci pentru a avea oare-cari probe despre adevăratele cauze ale căderii fostului guvern conservator și prin urmare despre adevăratele motive cari au determinat venirea la putere a d. lui Sturdza, vom da și noi tot din „Constituționalul”, diferite amănunte privitoare la schimbarea de guvern ce s'a făcut în țeară în toamna anului 1895.

Iată ce scria „Constituționalul” dela 24 Septembrie 1895:

„Se întâmplă, dar aceasta foarte arureori, ca să poți sta la guvern când ai cu tine toți factorii constituționali, și cu toate acestea să părăsești puterea din considerațiuni de ordine morală, ce rămân necunoscute publicului.

Ear „Constituționalul” dela 26 Septembrie 1895 a publicat pe pagina I-a cu litere cursive un comunicat în cuprinderea următoare:

„In urma consiliului ce a avut loc la Sinaia, e probabil că d. Catargiu va prezenta M. S. Regelui demisiunea întregului cabinet.

„Manevrele, ce țin pe Rege pentru câte-va zile departe de capitală, au împiedicat știrea noastră să devie deja un fapt implinit.

„In situațiunea actuală, ne pare imposibilă o nouă formațiune conservatoare și e firesc ca în asemenea condițiuni să se formeze un cabinet liberal.

La 5 Octomvrie 1895, „Constituționalul” printr'un prim articol intitulat „Cauzele crizei”, articol datorit însuși d-lui P. P. Carp, se explică astfel:

„Astăzi, când criza a găsit soluțiunea anunțată de noi, e timpul să vorbim și de cauzele ei.

„In consiliul de miniștri ținut la Sinaia, sub președenția Regelui, d. Carp, anunțând retragerea unei părți din cabinet, a expus pe larg motivele acestei hotăriri.

„In prima linie a fost hotărâtoare starea psihologică a partidului conservator. Deși o perfectă unitate domnea între miniștri, nu același lucru se întâmpla cu aderenții, și semne neîndoioase ale unor animosități crescânde atrăgeau atențiunea conducătorilor. Pe de altă parte, o îndelungă deținere a puterii făcuse să nască în mintea multora, simțământul atot puterничiei.

„Nerăbdările și apetiturile creșteau și câte odată ele nu se opreau nici măcar dinaintea preceptelor celei mai elementare morale.

„Această stare a partidului trebuia cu vremea să producă fatalmente disensiuni și în sinul cabinetului.

Ear' cine vrea să știe mai mult și îndeosebi că la ce face aluzie „Constituționalul” când scrie despre „apetituri”, n'are decât să-și aducă aminte, că însăși dl Marghiloman, în calitate de ministru al justiției, a ordonat darea în judecată a doi fruntași conservatori (Ressu și Robescu, fosti primari ai Galaților și oamenii de încredere ai dlui Catargi) cari au și fost osândiți la temniță pentru mită și delapidări; tot așa a pățit o Sutzu (nepotul dlui gen. Manu) fost inspector de acsize la primărie (omul de casă al dlui N. Filipescu) Tot în București s'a descoperit apoi o mare contrabandă a unui fabricant de spirt, consilier comunal și membru cu trecere în partidul conservator etc. etc. lucruri cari produseseeră între membrii aceluiași guvern o ceartă, în cât „Epoca” îl numise „bandit” pe dl Marghiloman (junimistul) care „persecuta” oamenii de elită ai primului ministru conservator Catargi.

Dacă acum dl Marghiloman totuși vine și în Cameră se face a crede că dl Sturdza a fost adus la putere de Bánffy, ear' nu din cauză că guvernul conservatoro-junimist se istorise, aceasta l privește.

La noi însă nu i permis să se încetățenească asemenea absurdități.

Alt Dr. Ioan Rațiu.

Unul dintre fruntașii politici ai României, dl profesor de filosofie Titu Maiorescu, care a fost în mai multe rânduri ministru și până de curând rector al universității din București, și a publicat discursurile parlamentare însoțite de niște „priviri asupra dezvoltării politice a României sub domnia lui Carol I.”

Profitând și de ocaziunea aceasta, ca să combată pe actualul șef al guvernului din România, dl Maiorescu străcoară în vol. III al operei sale (pag. 64—65) următoarea notiță:

„Toate incidentele sunt explozate pentru excitarea spiritelor: după sensația produsă în 1885 prin expulsiunea cător-va Români Transilvăneni *) (expulsare cerută de dl Dimitrie A. Sturdza și pe atunci cu atât mai surprinzătoare, cu cât d-sa îndemnase și spriginia pe dl Ioan Slavici la redactarea Tribunei (din Sibiu) începută la 15 Aprilie 1884), vine convențiunea consulară cu Germania...

Citind notița aceasta, a trebuit neapărat să ne aducem aminte de abuzul de încredere, de care s'a făcut vinovat dl Dr. Ioan Rațiu prin publicarea scrisorii confidentiale, pe care o primise dela dl Dimitrie A. Sturdza.

E lucru știut, că atât în anul 1884, cât și ani de zile mai înainte, precum și ani de zile în urmă, dl Ioan Slavici a avut cele mai intime relațiuni cu dl T. Maiorescu, care poate astfel să cunoască toate amănuntele înființării „Tribunei” chiar dela dl Ioan Slavici. Noi nu am fost nici odată admiratorii dlui T. Maiorescu, dar' dacă d-sa spune, că dl Ioan Slavici fusese îndemnat și era spriginat de dl Dimitrie A. Sturdza la redactarea „Tribunei”, trebuie să credem și noi, că e adevărat ceea-ce spune, deși nouă dl Ioan Slavici, care ne este amic, nu ni-a spus nici odată lucrul acesta. Ne miră însă, că dl T. Maiorescu abia acum și tocmai acum a ajuns să spună un adevăr, pe care de atâtă timp îl știe, și nu s'a sfiit a abusa de încrederea amicului său sincer, ci a profitat de împărțșirile, ce acesta i le a făcut în cea mai mare intimitate, ca să combată pe un adversar politic.

Din notița publicată de dl T. Maiorescu rezultă, că înființarea „Tribunei” a fost și ea „un incident explozant pentru excitarea spiritelor” și că dl Ioan Slavici fusese îndemnat și era spriginat la redactarea „Tribunei” pentru-ca să facă aici ceea-ce Ciureu tatăl și fiul, Ocășanu și Sēcășanu făcuseră în România.

Ne era foarte greu s'o credem aceasta; am rugat deci pe dl Ioan Slavici să lămurească cestiunea.

*) Ciureu tatăl și fiul, Ocășanu, Sēcășanu.

D sa ni-a răspuns într'o carte de corespondență, în care ne zice:

„Faceți ce vreți. Mie îmi este foarte greu să intru în polemici cu dl T. Maiorescu, care atâtă timp mi-a fost foarte aproape și cu care nu am avut în viața mea și nici nu vreau să am vre-un conflict. Ori aveți, ori nu aveți încredere în mine: dacă aveți, puțin vă pasă de ceea-ce zice, ear' dacă nu aveți, puțin îmi pasă mie de ceea-ce veți fi făcând.”

În fața acestui răspuns evaziv nu ne rămâne decât să declarăm, că dl T. Maiorescu a fost indus în eroare.

„Tribuna” a fost înființată de continuarea lucrării conduse timp de un pătrar de secol de Șaguna, și Episcopul Ioan Popasu, Vicarul metropolitan Nicolae Popoa, asesorii consistoriali Zaharia Boiu și Nicolae Cristea, Diamandi Manole, G. P. Popp, frații Brote, Ioan Bechnitz, Dr. D. Barciuanu, Dimitrie Comșa și toți ceialalți soți ai lor nu au fost oameni, pe care fie dl Ioan Slavici, fie dl T. Maiorescu, fie dl Dimitrie A. Sturdza ar fi putut să-i abată din calea, pe care li-o croise Șaguna, și dl Ioan Slavici nu a putut nici odată să aibă în viața noastră politică importanță, pe care dl T. Maiorescu vrea să i o dea.

Noi „Tribunii” cei adevărați nu am cersit și nu cersim, dar' am primit și primim cu recunoștință spriginul ori-și cui, dacă el e sincer și efectiv: îndemnarea am primit-o însă dela părinții noștri, care au umblat și ei tot în căile, în care umblăm noi, și dl T. Maiorescu le face maghiarilor un mare serviciu și Românilor un mare rău, când ne prezintă pe noi drept oameni accesibili pentru idei reprezentate de Ciureu, Ocășanu ori Sēcășanu, care azi sunt partizanii ai dlui T. Maiorescu, ear' nu ai noștri, — nu ai noștri, ci ai dlui T. Maiorescu prieteni și tovarăși de luptă.

Széll și naționalitățile.

Cererile Slovacilor.

Sub acest titlu, guvernamentalul „Pesti Hirlap” de la 28 Martie, publică următoarele:

„Printre inteligența slovacă din Rujomberok (Rózsahegy) comitatul Liptov, s'a pornit o mișcare având de scop, a trimete. în numele Slovacilor, la ministrul o deputație, care, provocându-se că el în vorbirea-program a sa a făgăduit dreptate față cu ori și cine, să-i tâlmăcească dorințele Slovacilor. Eacă cuprinsul acestora:

1., În comitatele, unde Slovacii sunt în majoritate, limba slovacă să fie obligătoare pentru fiecare școlar fără excepție în școlile civile (polgari), secundare (gimnasia și reale), precum și în cele confesionale; deși — așa spun — toate aceste școli, după dreptate, ar trebui să fie pe deplin slovacești.

2., Judecătoriile de ori-ce treaptă, aflătoare în aceste comitate, să și îndeplinească agendele pe terenul politic și judiciar în limba slovacă.

3., Oficianții de poștă și de la căi ferate din aceste ținuturi, pe lângă limba maghiară, să vorbească cu poporul slovac și în limba slovacă.

4., Acestea le pretind Slovacii pe baza și în înțelesul art. de lege 44 din 1868, mai departe „să se poată simți ca cetățeni ungari și adevărați patrioți, fericiți, ca aievea fi și fice, ear' nu ca robi în propria lor patrie.”

Dacă într'adever Slovacii vor așterne aceste cereri ministrului-preșident, el cu anevoie va fi în poziție a le făgădui o rezolvire favorabilă.

În același număr, pomenita foaie maghiară, aduce unele citate din ziarele românești despre venirea lui Széll la putere și programul său și le face următorul comentariu:

„Cu greu ne vine a crede, că în această privință politica lui Széll se va putea abate dela ceea a antecesorilor săi, cu atât mai puțin fiindcă în vorbirea-program a sa se află și următoarele cuvinte:

„Consider drept ținta supremă a direcțiunilor, a continua pentru națiunea maghiară

deservirea clădirii statului unitar maghiar, în instituțiile lui, cu întărirea și asigurarea dezvoltării lor pe toate terenurile: economic, cultural și politic."

Serbia.

Anunțasem la timpul meu, că conferința ce au ținut-o în luna trecută la Zagrab, membrii amănătuului congres bisericesc-național sârbesc, hotărâse între altele și: a preda printr-o deputație nouului guvern un Memorand, unde vor fi expuse cele mai grele încălcări, săvârșite de către guvernele maghiare toate, de la 1867 încolo, asupra autonomiei lor bisericești naționale.

În special deputația are să intervină pe lângă Széll, ca congresul amănat în 28 Iulie 1897, să se poată reintruni cu dreptul său incontestabil: de a și stabili el însuși programul de lucrări, ear' nu să li fie octroat, precum a voit Bánffy să-l stelească.

Foile sârbești vestesc, că deputația susamintită va veni la Széll imediat după paștile apusene: „Alkotmány”, vorbind despre această hotărâre a Sârbilor scrie: „Cu nițică bunăvoință și simțământ de dreptate din partea guvernului, congresul care nu și discută pe baza legală, ar putea face multe isprăvuri folositoare. Dar' se vede treaba, că Széll arată față cu Sârbii tot atâta voie bună, ca și baronul Bánffy”.

Adecă: „lege, drept și dreptate” — la Bánffy.

DIN ROMANIA

Învățământul profesional.

În ședința dela 16/28 Martie a Camerii s'a sfârșit și cu discuția pe articole a proiectului de lege privitor la învățământul profesional. Proiectul a fost primit cu 81 voturi contra 1.

Dlul Harel i-s'au făcut călduroase ovățiuni.

Dela Cameră.

Camera în ședința sa de la 29 Martie, a adoptat, cu 90 de voturi contra 18, următoarea moțiune propusă de d. vice președinte C. Nacu:

Moțiune.

În fața declarațiunii făcud, în numele unui numer de deputați, de d. Al. Marghiolan, Camera, protestând în contra atingerii demnității naționale a României prin aducerea înaintea Parlamentului a unor calomnii produse în străinătate, exprimă deplina ei încredere în înțelepciunea, patriotismul și demnitatea șefului partidului liberal, actualului președinte al consiliului, d. Dimitrie A. Sturdza, care a știut în totdeauna să opereze interesele și cinstea țării.

Un dar prețios.

Inteligența română ortodoxă din Beiuș a luat marea hotărâre să ridice un alumneu pentru studenții ortodocși săraci dela gimnaziul din Beiuș. În fruntea mișcării stau vrednicii fruntași Dimitrie Negrean, Paul Pop, Dr. Gavril Cosma și tatăl său, Nicolae Diamandi și protopopul Vasilie Pap, cari cu rară însuflețire se ostenește și aduc jertfe pentru realizarea mult doritului alumneu, pe care vor să-l facă cât de mare.

La zelosul lor apel, a răspuns iubitorul de neam diacon al Vidrei de sus, părintele Iosif Gomboș cu un prețios dar, și adecă: a oferit gratis din al său toate lemnele de lipsă ce se recer la zidirea alumneului, fie acela cât de mare va fi; a oferit mai de parte scândurile de lipsă în prețul cât îl costă pe densul. Lemnele oferite au un preț de 1500—2000 fl. Pe lângă aceasta a mai făcut promisiunea că din Munți vor mai face la alumneu și o fundație de ce cel puțin un tiner.

Fapta părintelui Gomboș e o stea luminoasă în întunecimea lumii ma-

terialiste și egoiste de astăzi. Răsplătească-i cerul din bogăția darurilor sale fapta mărinimoasă, prin care ajută inteligența din Beiuș să implinească porunca Dumnezeiască care ne zice: că pe cel flămând să-l saturem și pe cel gol să-l îmbrăcăm.

NOUTAȚI

Arad, 31 Martie a. 1899.

Vremea. În Arad și giur încă Marți s'ubrau, dintr'un ceas într'altul, fulgi de zăpadă; Mercuri răsărise soarele și era bineșor cald; Joi earăși era cerul înorat și temperatura scăzu. Din amiază noapte a țării și din Ardeal de pretutindeni se vestește, că zăpada acopere câmpiile, groasă de câte 1 metru; ear munții sunt pe deplin învăliți în haina de eamnă. Vineri vijia un vânt nebulatic, smulgând acoperișuri de pe case, ear azi, Sâmbătă, soarele lucește strălucitor. Sămănăturilor nu prea strică frigul, dar pomilor da.

Tinerimea Wlassics-iană. Sub titlul „Tinerime stricată”, (Az ifjuság romlása) scrie următoarele „Arad és Vidéke” de la 28 Martie: „Încă raporturile școlare din anul trecut au adus câte-va plângeri despre stricăciunea tinerimii din Arad. Dar și afară de raporturile școlare, mult se vorbește, că onorata generație fragedă prea de tot timpuriu începe a fi modernă. Despre stricăciunea—și încă a tinerimei foarte-foarte fragede—aduce dovezi adresa, pe care a înaintat-o corpul dascălească al școlii de băieți elementare dela Ujtelep către scaunul școlar. Recomandă, că întru îmbunătățirea moralității publice și rânduieii publice să se facă un anumit regulament și propune chiar următoarele regule: Copiilor mai mici de cât 13 ani le este oprit a fuma pe uliță și a se juca cu bani; întru cât aci ar fi de vină și neglijența părinților, ei pot fi trasi la răspundere și pedepsiți cu amendă până la 100 coroane.—Copiilor sub vârsta de 15 ani le este interzis a sta în birturi, cărciume, cafenele, în bolte unde se vinde bere, vinars și cafea (adecă vinuri nu sunt excepte?) în fabrici de țesătorie (??), nici a lua parte la joc în localuri publice. Cărciumarul, cafegiul, birtașul cu bere ori vinars, care nu va alunga imediat din localul său pe copil sub vârsta de 15 ani, care ar veni ca să steie acolo, sevrșește transegresiune și poate fi pedepsit cu amendă până la 100 coroane. Excepțiuni intră, dacă copii vin acolo cu părinți, tutori sau la excursiuni cu dascăli.”

Din pășirea aceasta se poate vedea, că de stricată trebuie să fie tinerimea Wlassics-iană—Varjassy ană. Dar se vede treaba că o astfel de creștere e nedespărțibilă de spiritul patriotic și că de aceea nici reprezentanții și factorii cei mai competenți aradani ai „Nemzeti Szövetség”-ului, nu găsesc de lipsă a interveni, cu toate că înșelau lumea naivă patriotică despre mărșă și nobilimea scopurilor urmărite de apostolatul tovarășiei caraghioase *Herczegh Mihály*. Și voi *Emke, Femke, Demke*, unde suntați? Ici ați avea teren vast de misiune într'adevăr sfântă.

În contra cămătăriei cu bucate. În urma urmelor pare, că și guvernul unguresc ar avea de gând să iee oare-cari măsuri în contra cămătăriei cu bucate. Ministrul de comerț a declarat în cameră, că în înțelegere cu ministrul de agricultură se va sili în tot chipul posibil se promoveze formarea de asociațiuni menite a stabili prețul bucatelor. Asemenea asociațiuni există de mult în statele apusene, există chiar și în Austria, unde se bucură de cel mai călduros sprijin din partea guvernului, clădind magazine, pe care le arendează asociațiunilor, acordându-le credite etc. Aceste asociațiuni fac mai mult sau mai puțin imposibilă cămătăria cu bucate.

Casă de orfani făcută din fileră. Preotul catolic din *Zsombolya* (comit. Torontal) a

zămislit și intrupat un gând cât se poate de frumos, și-a propus adecă a strînge bani cu fileri, pentru a înființa o casă, unde să fie adăpostiți și provăzuți cu toată îngrijirea copiii orfani. Pentru acest scop a legat pe familiile din loc, ca fiecare să dea numai câte 2 fileri, adecă 1 crucer, pe lună după fiecare membru al familiei; astfel că și cei mai săraci lucrători plătesc regulat, ear' cei mai cu stare, de bună voie dau mai mult. În răstimp de zece ani, a adunat atâta încât casa e și gata, dându-i numele „*Iesuleum*”, după mântuitorul nostru. Ar fi bine să se urmeze și în alte părți această pildă de a întemeia așezăminte de binefacere din fileră săracilor, dacă bogătanii nu se îndură a da zloți.

Din M. Nadas, protopopiatul Temișoarei ni se scrie că îndemnați fiind parochienii să facă biserică, s'au băgat în datorii având făgăduială că consistorul li vor ajuta și împrumuta. Acuma sunt în mare strîmtoare și consistorul ne ajutându-i, sătenii sunt năcăjiți rău, așa că unii vor să primească, sfatul Sârbilor, cari i ar scoate din încurcatură, numai să treacă la eparhia sârbească de Temișoara. S'a și subscris o listă cu 73 capi de familie.

Sfătuim pe țerani să nu se lase năimiți ear dela consistor așteptăm să intervină și să aranjeze lucrurile.

„*Fremdenblatt*” și d. Fleva. S'a întemplat sub primul cabinet Sturdza ca „*Fremdenblatt*” să nu scrie tocmai măgulitor despre agitațiile de stradă puse la cale în România de d. Fleva. „*Dreptatea*” răspunzând organului au-triac, știți ce a zis: Ce tot arăta taravară cu „*Fremdenblatt*”, care nu e decât organul birtașilor vienezi! Socotim însă că jurnaliștii, asociați acum cu d. Fleva, nu vor zice același lucru... Doar d. Carp, sub guvernul Bratianu, pe când d. Sturdza era ministru de externe, a fost în capitala Austriei reprezentantul României!

„*Tristul adevăr*”. Sub acest titlu „*Opinia*” de la Jași (un fel de „*Epoacă*”) scrie un articol mai tânguitor chiar de cât al străjilor sibiene, despre cruda „*tradare*” săvârșită de dl D. Sturdza. Între altele zice:

„Și totuși tristul adevăr de azi e așa! Bánffy a înlesnit aducerea la putere a liberalilor prin intervenirea curții Vieneze la curtea noastră Regală.

„*Prețul țirgului a fost*: nimicirea aspirațiunilor poporului românesc de peste munți; închiderea școlilor din Brașov; deci decapitarea aspirațiunilor noastre naționale.

„Și cine a iscălit acest contract? „Primul ministru actual, care își încheie cariera politică cu o tradare de neam, cu o înjosire a țării și cu o revenire înapoi în mersul politic progresiv al țării, cel puțin cu o jumătate de veac.

„Până când juca-vom hora după cântul Nemeșilor de la Pesta?”

Tristul adevăr e că se scriu asemenea insanități.

Ovreii din Londra, adunând vr'o 20 milioane de florini de la ai lor bogătanii putrezi cari s'au înfruptat de pe sudoarea creștinilor, au pornit spre Palestina, pentru a cumpăra acolo pământuri, unde să așeze semințiile lor, care ar vroi să și găsească acolo patria veche. Se înțelege, că se vor duce numai cei mai săraci dintrușii, pe când cei îmbuibați vor rămânea aci, știind bine, că acolo nu le-ar merge gheșeturile lor așa de bine, ei printre ei, decât jupuiind pe creștini, printre cari trăesc.

Potop în Sahara. Ciudată știre vine din Africa: la marginea pustietății Saharei adecă se află munții „Atlas”. La poalele lor să deslănțise săptămâna trecută o nemăpomenită furtună, care ținu mai multe zile. Apele părăului ce iasă din văile munților așa de grozav crescuseră încât umplând val-a întregă, se revărsau în pustietate, potopind-o la mai multe mile depărtare. Satele ce se mai află pe acolo sunt și ele toate sub potop.

Avis! Pentru ocuparea postului de notar cercual în comunele (de lângă Năsăud), *Rebrisoara*, *Rebra-mare* și se publică concurs cu termenul de

20 April. Venitul anual e de 1200—1400 fl. Fiind aceste comune curat românești, ar fi de dorit ca postul să fie ocupat de un notar român.

„*Revista ilustrată*” în nrul 1 din anul al doilea are următorul bogat sumar:

După legea cea mai înaltă. O istorie de C. E. Franzos, Cântec. Poezie de G. Coșbuc. Ornatele (Udajdele) preoților idolatri. Tipuri de S. P. Simonu. Când te ved. Poezie de Nițu Din propria ei putere. Novelă de G. Simu.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistnire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai, durere de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui Dr. Julius Schopper în Oravița (Krassó-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din număta apotecă!

Poșta administrației.

Dlul Dimitrie Nica neguțtor *Moroda*. A. B. C. s'a epuisat, nu se mai află nicăiri.

Dlul P. O. în *Seghedin* Adresa dlui T. nu o știm.

Invitare la abonament

Decșhidem prin aceasta abonament pe Quart. II 1899 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună „ 1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI”

ULTIME ȘTIRI

București, 30 Martie.

Aderenții dlui P. S. Aurelian n'au subscris declarația junimisto-flevistă cu privire la obstrucțiune. Au declarat de asemeni că nici în Cameră nu vor sprigini această campanie. D-nii *Delavrancea* și *E. Costinescu* și-au depus mandatul. Camera, ca la toate asemeni casuri, n'a primit demisiile.

Budapesta, 31 Martie.

Din Viena vine știrea că s'ar fi descoperit acolo un complot anarchist îndreptat întru asasinarea Monarchului. S'ar fi luat cele mai severe măsuri preventive. Monarchul este păzit ca nici odată.

Știrea în chip oficial n'a fost încă desmîntită. Unul dintre anarhiști s'ar fi ascunzând acum în Budapesta.

Editor: Aurel Popovici-Caracianu.

Redactor responsabil: Iosif Gomboș-Virleanu.

„Moda Ilustrată“. Redacția și administrația: Strada Sărindar Nr. 11 în București.

Apare în fiecare Sâmbătă.

A apărut Nr. 7 din 13 Februarie.

Odată cu numărul acesta se împarte un supliment gratuit, care reprezintă un tipar croit de foi noi, fără cusătură îndărăt și cu nasturi în părți în mărime naturală.

Cuprinsul acestui număr e variat și interesant atât în ceea ce privește moda cât și partea literară și lucrul de mână. Se continuă publicarea romanului „Oroberta“ de Leon Barra-cand.

Prețul abonamentului la „Moda Ilustrată“.

Un an în țară. Lei 10—în străinătate. Lei 13.—
Șase luni 5— 6.50
Trei luni 3— 3.50

Avis important.

Corerile de abonament trebuie însoțite de un mandat poștal sau de valoarea abonamentului în mărci poștale.

Călimdarul Minervei

Cel mai valoros și mai frumos calendar din câte au apărut până acum în limba rom.

Intreg cuprinsul e original.

Cele mai minunate ilustrațiuni ce au ieșit din atelier tip. românesc.

Multe din ele reprezintă localități și porturi din Ungaria și Transilvania.

Călimdarul acesta apărut în tipografia Minerva din București e atât de bogat în cuprins atât de frumos în cât ar fi o pagubă pentru preoții, învățătorii, notarii, avocații, medicii și toți inteligenții români. Dacă nu s'ar cumpăra acest călimdar pe 1899.

Prețul 90 cr. trimis franco.

Se poate cumpăra dela Administrațiunea „Trib. Poporului“.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vech, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuielile de Intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4¹/₂ și 5%
pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moșii 220 26—56

Szücs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

„CONCORDIA“

societate comercială pe acții, Sibiu.

FILIALA ÎN FĂGĂRAȘ EN GROS ȘI DETAIL.

Depozite en gros Căneni (România) și Alba-Iulia.

Branșa de coloniale

Zăhar, cafele fine, delicatose de saison și brânzături de tot felul, chocoladă și cacao, ciaiuri (thea) veritabile și biscuits fini, precum și pesmeți, romuri veritabile de Jamaica și Cuba, cognacuri adevărate franțuzești și indigene.

Mare deposit de vinuri naturale indigene dela 40 cr litru în sus.

Vinuri veritabile de Bordeaux, Malaga, Madeira Oporto și Xeres, champagne franțuzească adevărată precum și indigenă. Liqueruri străine și din țeară. Țaică bătrână, sligoviță, tescovină și rachiu de trebere.

Mare deposit de făină de Bănat excelentă.

Deposit bine asortat de ape minerale.

Icre moi și proaspete. Icre roșii. Rahat de „Bellavista“. Halva. Luminări de ceară, stearină, parafină și sêu. Singurul deposit al fabricii de luminări și stearină Moessner & Mersing din Galați (România)

Branșa de textil și manufactură.

Mare deposit și bine asortat în țesături de in și bumbac, pichet barchet de vară (de vară și de iarnă)

Garnituri de masă, serviete și prosoape.

Basmale veritabile de Irlanda. — Șifon Oxford, Creton Pânzături.

262 13—50 Bumbacuri de împletit, croșetat și brodat.

Lână răsucită și bircă.

Mătăsuri de cusut și brodat în colori veritabile dela Dollfus-Mieg & Co. Muhlhausen i/E, cea mai renumită din lume.

Cămeși pentru bărbați și pentru turiști Gulere mangete și cravate

Mare sortiment de ciorapi pentru bărbați, dame și copii.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

Se primesc comande pentru următoarele lucruri:

Circulare și prețuri-curente
NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“, A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci
PLICUR I

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.